

50 godina Osnovne škole Gornje Vrapče 1965. – 2015. 150 godina školstva u Vrapču.

Glavna urednica Ani Grbin Janović. Zagreb: Osnovna škola Gornje Vrapče, 2015., 192 str.

Godine 2015. Osnovna škola Gornje Vrapče proslavila je 50 godina škole i 150 godina školstva u Vrapču, što je obilježila hvalevrijednom monografijom *50 godina Osnovne škole Gornje Vrapče 1965. – 2015. 150 godina školstva u Vrapču*.

Strukturirana u šest glavnih poglavlja, knjiga na 192 stranice daje pregled povijesti školstva u Vrapču. Bogatu povijest škole donosi zanimljiv tekst obogaćen fotografijama i ilustracijama iz svih razdoblja, što monografiji daje dinamičnu notu. Vanjski izgled monografije, nestandardnoga formata i zanimljive naslovnice tvrdih korica i kvalitetnoga tiska, ostavlja dojam da se radi o velikoj školi bogate prošlosti.

Za povijesni prikaz škole glavni su izvori, kako kaže autorica teksta, bile školske spomenice i školski izvještaji, no tu su još i razni drugi zapisi, fotografije i usmena predaja.

Uvodnu riječ napisala je ravnateljica, i sama nekada učenica te škole, koja s ponosom govori o povijesti škole, ali naglašava svijest o potrebi promjena za nova i drugačija vremena.

“Prvih sto godina školstva u Vrapču” naslov je prvoga poglavlja, koje obuhvaća raspon od kraja 14. stoljeća, kada se prvi put u pismenom tragu spominje selo Vrapče, pa sve do 1965., kada nastaje, uvjetno rečeno, nova škola ili nova zgrada te počinju neka druga vremena. Prvi dio opisuje početak nastanka škole donoseći mnoštvo zanimljivih detalja preko kojih se može saznati ne samo o povijesti školstva u Vrapču nego i općenito o tadašnjem životu u tom naselju. Škola u Vrapču bila je neophodna od samoga početka i uvijek je imala zamjetan broj polaznika. Tako se iz monografije saznaje da je već prve godine bilo upisano stotinu djece i da se njihov broj s godinama povećavao, što je dovelo do otvaranja paralelnih razreda, a potom i otvaranja novih škola u susjednim naseljima Rudešu (1895.) i Kustošiji (1904.). Iako se dio djece upisuje u novootvorene škole, broj djece u školi u Vrapču ne pada, a 1907. škola ima pet odjeljenja. Između dva svjetska rata i nastankom naselja Donje Vrapče nastava se odvija u dvije zgrade; stjecajem okolnosti, nakon Drugoga svjetskog rata Donja škola postaje 1946. samostalna kao Osnovna škola u Donjem Vrapču, a 1952. postala je osmogodišnja središnja škola zajedno s područnim školama u Gornjem Vrapču i Španskom. Škola u Gornjem Vrapču radila je u nepovoljnim uvjetima, a 1965. odvojila se od područne i postaje samostalnom.

No nije opisan samo formalno-pravni put nego i učitelji koji su godinama radili, a koje autorica poimence navodi zajedno s godinom službovanja, opisujući službovanje i rezultate njihova rada. Svatko od njih ponešto je ostavio. Svakako treba spomenuti učitelja Tomu Španovića, koji je službovao pune 42 godine, do 1867. od 1908. godine. Autorica donosi i zanimljive činjenice poput one da je šk. god. 1900./1901. zima bila *iznimno hladna pa je slab dolazak djece na nastavu*, ili informacije da je školska zgrada znatno oštećena u potresu 1901., no nastava nije prekinuta. Čitajući monografiju, doznaje se mnogo i o samim učiteljima, pa se tako navodi da je u vrijeme učitelja

Velimira Lisca (1908. – 1921.) škola bila u teškom gospodarskom i materijalnom stanju, a podaci u spomenicama oskudni su te je najčešća rečenica za pojedinu školsku godinu *inače ništa osobito*. No dolaskom učitelja Roka Klaića (1921. – 1926.) sadržaj spomenice opet postaje sadržajni. Školske godine 1937./1938. prestaju se voditi zapisi u školskoj spomenici, pa se za pisanje monografije najčešće koriste zapisnici školskih sjednica. Autorica u monografiji spominje i neke činjenice važne za cijelo naselje, poput uvođenja električne rasvjete 1931., ali i realne probleme koje je donio Drugi svjetski rat, kada se nastava u školi odvijala veoma otežano i uz slab odaziv učenika.

Drugo poglavlje, “U novoj školi”, opisuje povijest škole od 60-ih godina 20. stoljeća do današnjih dana. Autorica piše o novijoj povijesti škole, od izgradnje nove školske zgrade do uporabe novoga loga koji je škola dobila 2011. godine. Iznese su sve informacije vezane uz tadašnju školsku svakodnevicu, koja se prilagođivala novim školskim reformama, vidljivim kroz promjene u imenu škole te organizaciji i načinu rada škole. Autorica nabraja sve uspjehe u školskim i izvanškolskim aktivnostima učenika škole. Prikazala je i promjene koje su nastajale u samom naselju, a utjecale su na rad škole, poput one da je 70-ih godina uređena kinodvorana u sklopu Društvenoga doma Gornje Vrapče, a škola ju je od tada koristila za školske priredbe ili druge školske i kulturne manifestacije. Autorica ističe da je tijekom Domovinskoga rata škola radila u znatno otežanim uvjetima, ali s ponosom ističe da je tih godina u školi znatno porastao broj učenika jer je upisan veći broj prognanih i izbjeglih učenika.

U poglavlju “Škola danas” predstavljeni su radovi i postignuća Osnovne škole Gornje Vrapče podijeljeni na rad u razrednoj nastavi nižih razreda i rad u predmetnoj nastavi. Rad razredne nastave opisan je kroz postignuća u različitim projektima, zatim kroz rad folklorne, glazbeno-scenske, dramsko-recitatorske grupe te likovnoga stvaralaštva u razrednoj nastavi.

Rad u predmetnoj nastavi predstavljen je kroz prirodoslovlje u predmetnoj nastavi koje obuhvaća rad učenika i zavidna postignuća učenika u matematici, prvoj pomoći, astronomiji i geografiji. Predstavljeni su i domaći i međunarodni projekti u kojima zajednički sudjeluju škola i učenici, a naviše su vidljivi kroz razne oblike kreativnosti u predmetnoj nastavi, od kojih treba izdvojiti mjuzikl *Footloose*, za koji je Ana Budojević, učiteljica razredne nastave i informatike te ujedno voditeljica projekta, zabilježila: *Projekt Footloose povezo je učenike 6. i 8. razreda koji su pokazali volju, trud, zajedništvo... Oplemenio je sve sudionike, pokazao kako škola može biti oaza zabave, veselja, kreativnog provođenja slobodnog vremena, druženja i učenja na više načina...*

“Na putovanju kroz uspomene” naziv je poglavlja u kojem je predstavljena suvremena školska svakodnevica. Posebno je emotivno prvo poglavlje, koje donosi zapise učitelja, profesora, ali i stručnoga osoblja o njihovoj ulozi u školi, od kojih su neki i sami bili polaznici škole u kojoj danas rade. Poglavlje završava posvetom bivšim učenicima škole poginulim u Domovinskom ratu.

“Pero i kist u rukama učenika” poglavlje je koje donosi presjek bogatoga likovno-literarnog stvaralaštva učenika i niz nagrada i priznanja koje su učenici dobili za svoja postignuća.

Zadnje poglavlje, “Radili su i rade u našoj školi”, iako tekстом najmanje, uvelike doprinosi monografiji kao izvoru. Naime, učiteljica razredne nastave Martina Štefanović napravila je pet popisa koje škola s ovako dugom tradicijom svakako treba imati. To su: *Popis školskih upravitelja u Vrapču od 1863. do 1965. godine*, *Popis ravnatelja škole u Gornjem Vrapču od 1965. do danas*, *Popis učitelja u Vrapču od 1863. do 1965.*, *Popis zaposlenika škole u Gornjem Vrapču od 1965. do danas* i *Popis djelatnika Osnovne škole Gornje Vrapče zaposlenih u školskoj godini 2014./2015.* Svi se popisi sastoje od rednoga broja, imena i prezimena, početka i završetka radnoga odnosa, uz iznimku zadnjega popisa, koji – razumljivo – nema rubriku “završetak radnoga odnosa”.

Kraj monografije ostavljen je za zahvale uredništva svima koji su pomogli i sudjelovali u ostvarenju projekta odnosno tiskanju monografije te popis izvora.

Sanja Nekić